

”VAIHTELUA ARKEEN”, ”KAIKKI PELIIN!”
Kansalaisopiston ompelukurssilaisten kokemuk-
sia opinnoistaan

Päivi Niiranen

Ammatillisen opettajankoulutuksen
kehittämishanke
Huhtikuu 2013
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Niiranen Päivi

"Vaihtelua arkeen", "kaikki peliin!" Kansalaisopiston ompelukurssilaisten kokemuksia opinnoistaan?

Opettajankoulutuksen kehittämishanke 26 sivua + 2 liitetesivua
Huhtikuu 2013

Aikuisille on tarjolla tänäpäivänä monenlaista koulutusta. Se voi olla työnantajan järjestämää, työvoimapoliittista tai omaehtoista koulutusta. Aikuiskoulutus palvelee aikuisten sivistystarpeita, tarjoaa mahdollisuuden omaehtoiseen koulutukseen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen. Vapaan sivistystyön oppilaitokset tarjoavat muun muassa mahdollisuuden omaan mielenkiintoon perustuvaan tietojen ja taitojen kartuttamiseen. Jenni Haukion (Aalto 2013, 18.) mukaan käden taidot ja itsetehdyn tuotteen arvostus tulevaisuudessa kasvaa.

Kehittämishankkeeni tavoitteena oli selvittää kansalaisopistossa ompelua ja kädentaitoja opiskelevien aikuisten opiskelumotiiveja ja syitä opiskeluun. Lisäksi hankkeessa selvitetään kurssille osallistuvien taustatietoja sekä heidän omia osallistumistavoitteitaan ja toiveita kurssilla. Kyselyjen avulla on myös tarkoitus selvittää, miten opiskelijat kokivat erilaisten opetusmateriaalien tarjonnan, käytön ja niiden tarpeellisuuden. Hankkeessa selvitettiin myös, miten opiskelijat saavuttivat osallistumistavoitteensa ja mitä kehittämissuhteita he esittivät kansalaisopiston opetukseen.

Kehittämishanke toteutettiin erään kansalaisopiston ompelukurssin aikana, jonka opettajana toimin. Kehittämishankkeessa tehtiin kaksi kyselyä, ensimmäinen syksyllä 2012, johon osallistui 12 aikuisopiskelijaa. Toinen kysely toteutettiin keväällä 2013, johon osallistui yhdeksän opiskelijaa.

Kehittämishankkeessa saatujen tulosten perusteella voin kehittää omaa opettajuutta ja opettamistapoja kansalaisopistossa.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	4
2	KÄDENTAITOJEN OPETUS KANSALAIKOPISTOSSA.....	6
3	AIKUISOPISEKELIJAN ROOLI.....	8
3.1	Elinikäinen oppiminen.....	8
3.2	Omaehtoisuus ja itseohjautuvuus.....	9
3.3	Opiskelumotivaatio.....	10
3.4	Aikuinen oppijana.....	11
4	KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN.....	13
5	OSALLISTUMISEN TAVOITTEET OMPELUKURSSILLE.....	15
6	AIKUISOPISEKELIJOIDEN NÄKEMYKSIÄ KURSSIN PÄÄTTYESSÄ.....	17
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	21
	LÄHTEET	
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Kädentaidot ja itsetehdyn tuotteen arvostus tulevaisuudessa lisääntyy. Myös kotimaisten, yksilöllisten ja ekologisesti kestävien tuotteiden kysyntä tulee kasvamaan. Näin sanoo Jenni Haukio ja lisää myös, että kertakäyttökulttuurin rajat ovat jo näkyvissä. (Aalto 2013, 18.) On selvää, että käsityönä tehty tuote on kiinnostavampi kuin massatuote. Ihmiset osaavat vaatia tänäpäivänä myös laadua ja yksilöllisyyttä. Suomalainen design on juuri sitä, mutta se maksaa tavalliselle kuluttajalle. Moni hakeutuu kädentaitojen kursseille tekemään itsellensä juuri sellaista tuotetta, kun haluaa. Itsetehty on siis muodikasta.

Muun muassa lain mukaan (Laki vapaasta sivistystyöstä 1998, 1. luku, 1§ 9.) <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632> kansalaisopistot kuuluvat vapaan sivistystyön piiriin, jonka tarkoituksena on järjestää yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta, pohjana elinikäisen oppimisen periaatteet. Muita oppilaitoksia ovat myös; kansanopistot, kesäyliopistot, liikunnan koulutuskeskukset ja opintokeskukset. Koulutus, joka järjestetään vapaana sivistystyönä, tavoitteena on ihmisen monipuolisen kehittymisen edistäminen sekä hyvinvoinnin, kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävä kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutuminen. Omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus korostuvat vapaassa sivistystyössä.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksista kansalaisopistoissa vuosina 2008 ja 2009 opiskeli 630 000 opiskelijaa. Seuraavaksi eniten opiskelijoita oli opintokeskuksissa 192 000 opiskelijaa ja kansanopistoissa 112 000 opiskelijaa. Opiskelijamäärän arvioitiin kasvavan vuosina 2010 ja 2011. (Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö)

Vapaan sivistystyön yksi olennainen piirre on, että se ei ole tutkintotavoitteista, eikä lainsäädäntö säätele sen sisältöjä. Oppilaitosten ja organisaatioiden ylläpitäjät, kuten kunnat, kuntayhtymät, yhdistykset, säätiöt tai osakeyhtiöt päättävät koulutuksien tavoitteista ja sisällöistä. Toiminta, joka on erilaisiin arvopohjiin perustuvaa sekä neutraalia, kuuluu vapaaseen sivistystyöhön. Toiminnasta ja sen

kehittämisestä vastaavat hyvin itsenäisesti vapaan sivistystyön koulutusorganisaatiot. (Opetus- ja kulttuuriministeriö)

Alueellamme on tehty kansalaisopisto- opiskeluun liittyvä tutkimus, jossa pää-tarkoituksena oli arvioida kansalaisopistojen toiminnan sosiaalista ja yhteiskunnallista merkitystä. Tutkimuksessa on tutkittu viiden pohjoissavolaisen kansalaisopiston toimintaa. Siitä voi todeta muun muassa, että opiskelijat pääsivät tavoitteisiinsa useammin kuin tavoitekeskiarvo osoittivat, sekä opiskelijat pystyivät parantamaan omaa osaamistaan kursseilla. Tutkimuksesta kävi ilmi myös, opettaja opetti tavoitetasoa paremmin. Tutkimuksessa todettiin myös, että suurin osa opettajista piti kansalaisopistoa hyvänä työpaikkana, mutta myös kehitettävää löytyi. Kansalaisopisto on merkittävä työllistäjä varsinkin taiteen alalla sekä ammattitaitoisille maahanmuuttajille, joiden kotoutumista työllistäminen edistää. (Henki ja elämä. 2011, 13, 20-39, 53.)

Kehittämishankkeeni aihe valikoitui omien ammatillisten tarpeideni mukaan. Kehittämishankkeeni käsittelee ensin yleisemmällä tasolla kansalaisopisto-opiskelua ja aikuisopiskelijan roolia, mm. elinikäisen oppimisen näkökulmasta. Hankkeessa tarkastellaan myös omaehtoisuutta ja opiskelumotivaatiota. Halusin syventyä yksityiskohtaisemmin omaan alaani. Kädentaitoja ja erityisesti ompelua opettaneena, halusin palautetta omasta opetuksesta kansalaisopistossa ja syitä sekä motiiveja opiskeluun. Minua kiinnosti myös se, miten voisin kehittää omaa opetustani opiskelijoiden toiveiden mukaan omalla kurssilla. Selvitin asiaa syys- ja kevätlukukaudella omassa ompelupiirissä kahden kyselyn avulla. Kehittämishankkeessa esitellään kyselyn tulokset ja johtopäätökset sekä pohditaan miten voisin kehittää omaa opetustani.

2 KÄDENTAITOJEN OPETUS KANSALAI SOPISTOSSA

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan aikuisille suunniteltua ja järjestettyä koulutusta. Se voi olla omaehtoista koulutusta, työnantajan tarjoamaa koulutusta tai työvoimapolitiittista koulutusta. Omaehtoisesta koulutuksesta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö, työvoimapolitiittisesta koulutuksesta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö ja henkilöstökoulutuksesta vastaa työnantajat. Tutkintotavoitteisissa opinnoissa saa saman tutkinnon kuin nuorten koulutuksessa. Opiskella voi vapaa-aikana tai työn ohessa tai opiskelu voi tapahtua työssä. Työssäkäyntimahdollisuudet on huomioitu, sillä koulutusta järjestetään pääosin monimuotokoulutuksena tai verkossa. Aikuisilla on mahdollisuus hakea myös nuorten koulutukseen, mutta koulutus järjestetään yleensä päivisin. Vapaatavoitteista sivistystyötä, sekä eri mittaisia lisä- ja täydennyskoulutuksia, jotka ovat tutkintoon johtavia, järjestetään 800 oppilaitoksessa ja korkeakoulussa. Paljon oppimista tapahtuu myös työpaikoilla, hyödyntäen tietoverkkoja, kirjastoja ja muita oppimisympäristöjä. Vuosittain eri tavoin toteutettuun koulutukseen osallistuu aikuiskoulutustutkimuksen mukaan yli puolet (52%) 18-64 vuotiaista. Suomessa osallistuminen on kansainvälisesti aktiivista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö)

Kansalaisopisto sijoittuu aikuiskoulutusjärjestelmässä vapaan sivistystyön oppilaitoksiin. Aikuiskoulutuksen tavoitteena on palvella aikuisten sivistystarpeita, tarjota mahdollisuudet omaehtoiseen oppimiseen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen. Vapaan sivistystyön oppilaitokset tarjoavat kansalaistaitoihin valmentavia ja yhteiskunnallisia opintoja. Myös harrastuksellista, omaan mielenkiintoon perustuvaa tietojen ja taitojen kartuttamista on mahdollista opiskella. (Opetus- ja kulttuuriministeriö)

Kansalais- ja työväenopistot eli kansalaisopistot kuuluvat ensisijaisesti kuntien omistamiin aikuisoppilaitoksiin. Jotkut opistot ovat myös yksityisiä. Jokaisessa kunnassa järjestetään opetusta ja toiminta on hajautettu usein eri puolelle kuntaa. Kansalaisopiston tehtävä on ottaa huomioon alueelliset ja paikalliset sivistystarpeet ja antaa mahdollisuudet omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Suurin osa opetuksesta sijoittuu erilaisiin taideaineisiin, kädentaitoihin ja kieliin. Myös taiteen perusopetuksesta vastaa monesti kansalaisopistot. Kansalaisopistojen tarjontaa kuuluu myös avointa yliopisto- opetus-

ta. Opetusajankohdat ovat yleensä iltaisin, viikonloppuisin, intensiivikursseina, monimuoto - opetuksena tai verkkokursseina. Yleisimmin kansalaisopistoryhmät kokoontuvat 1-2 kertaa viikossa.

Suomalaista käsityötä elinkeinona ja osana kansallista kulttuuria kehittää myös Käsi- ja taideteollisuusalan neuvontajärjestö Käsi- ja taideteollisuusjärjestö Taito ry. Sen toimintaan kuuluu 22 alueellista käsi- ja taideteollisuusyhdistystä, joista 15 käsi- ja taideteollisuuskeskuksia, 120 käsityökeskusta ja 25 käsi- ja taideteollisuusmyymälää. (Opetus- ja kulttuuriministeriö)

Kädentaitojen opiskelu on hyvin käytännönläheistä kansalaisopistoissa. Opettajalla on malleja ja ideoita, joita yhdessä pohtien ja suunnitellen opiskelija toteuttaa omia töitään. Opettaja ohjaa jokaista henkilökohtaisesti ja sitä kautta opiskelijan taidot ja tiedot karttuvat. Opiskelijat oppivat pitkälti kokemuksen kautta. Kansalaisopistossa opiskelijat oppivat myös toisten töistä.

Ihmisellä on tarve kokea itsensä ainutlaatuiseksi ja tärkeäksi. Yksi tapa on ilmaista itseään esimerkiksi harrastusten parissa. Käsitöiden avulla pystyy rikastuttamaan elämänsä sisältöä ja kokemaan elämän kohokohtia sekä kehittää ja vahvistaa omaa minäänsä, jättäen omia kädenjälkiään. Naiset harrastavat käsitöitä enemmän kuin miehet.

Käsityöneuvojan tai muiden luovien alojen ohjaajien työnkuvaan kuuluu, että heidän työ- ja vapaa-aikansa limittyvät yhteen. He toteuttavat itseään ja prosessoivat jatkuvasti. Joskus heidän on vaikea irrottautua ja keskittyä muihin asioihin. Kädentaitojen parissa työskentelevän työ on vahvasti sidoksissa tekijän omaan persoonallisuuteen ja hänen osaamiseen. Työajan päättyessä työtä ei voi jättää työpaikalle. (Luutonen 2004, 11- 18.)

3 AIKUISOPISKELIJAN ROOLI

3.1 Elinikäinen oppiminen

Elinikäinen oppiminen on oppimista kehdosta hautaan, kaikkea elämän aikana tapahtuvaa oppimista. Oppimista tapahtuu tutkintoon johtavan koulutuksen lisäksi muissa organisoiduissa oppimistilanteissa sekä arkipäivän muussa toiminnassa. Euroopan komissio määrittelee elinikäisen oppimisen seuraavalla tavalla:

”kaikki elämän aikana aloitettu oppimistoiminta, jonka tavoitteena on parantaa ammattitaitoa, tietoja ja osaamista sekä edistää henkilökohtaisten toiveiden toteutumista, aktiivista kansalaisuutta, sosiaalisia taitoja ja / tai työllistettävyyttä” (KOM (2001) 678)

Elinikäinen oppiminen on määritelty yhdeksi koulutuspolitiikan näkökulmaksi Suomessa. Vapaa sivistystyö toimii siis elinikäisen oppimisen periaatteen mukaan. Niitä voivat olla opintojen täydentäminen, pitkä tai lyhytkestoinen opiskelu tai ”elämänlaajat” erilaiset opinnot, kansalaistoiminnan kattavaa, harrastusten, kulttuurin, taiteen ja liikunnan osa-alueilta.

Osaaminen on kehittynyt yhä keskeisemmäksi tekijäksi työelämässä sekä aktiivisessa yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Näin ollen elinikäisen oppimisen edellytysten parantaminen on olennaista yhteiskunnan kannalta. Hallitusohjelman tavoitteena on mm. osaamisen jatkuva kehittäminen työikäisellä aikuisväestöllä, aliedustettujen ryhmien koulutusmahdollisuuksien parantaminen aikuisopiskelussa, tasa-arvon, yhteiskunnan eheyden ja kansalaisyhteiskunnan toiminnan vahvistaminen. (Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö)

Elinikäisen oppimisen eri muotoja ovat; formaalinen kasvatus, ei- formaalinen kasvatus, informaalinen- ja satunnaisoppiminen. Formaalisella kasvatuksella tarkoitetaan aina hierarkkisesti järjestettyä, joka perustuu tutkintoihin. Se on ajallisesti asteittain etenevää, joka ylettyy peruskoulusta yliopistoon saakka, jatkuen akateemisiin perusopintoihin, monimuotoisiin erikoisohjelmiin ja instituutioihin.

Ei- formaalinen kasvatus tarkoittaa kaikkia kasvatusta ja oppimista varten organisoituja toimintoja, jotka tapahtuvat ulkopuolella muodollista koulujärjestelmää. Se palvelee tiettyjä opiskelijaryhmiä ja oppimistavoitteita. Tällainen toiminta perustuu yksilön omiin tai järjestävän organisaation koulutus- ja oppimistarpeisiin.

Informaalinen oppiminen tarkoittaa kokemuseräistä ja ei- institutionaalista oppimista. Sen tunnusomaisia piirteitä ovat korkea-asteinen itsekontrolli ja – suuntautuneisuus sekä opiskelun tapahtuminen luokkahuoneen ulkopuolella. Tyypillistä on myös, että tiettyyn tavoitteeseen pyrkiminen on selkeästi ilmaistu.

Satunnaisoppiminen on tavoitteetonta ja tapahtuu muun toiminnan sivutuotteena. Satunnaisoppiminen on piiloista ja sitä pidetään itsestään selvänä. Siihen sisällytetään muun muassa erehdyksistä, olettamuksista, uskomuksista ja arvostuksista oppiminen.

Formaalinen, ei- formaalinen, informaalinen ja satunnaisoppiminen on vaikea erottaa toisistaan, vaan käytännössä ne lomittuvat ja kietoutuvat eri tavoin keskenään. (Kajanto & Tuomisto 1994, 23-24.)

3.2 Omaehtoisuus ja itseohjautuvuus

Tyypillistä omaehtoiselle oppimiselle on vapaaehtoisuus, eikä tavoitteena ole tutkinto vaan tieto ja taito. Omaehtoisella oppijalla on halu oppia ja kehittyä. Oppiminen voi olla tarkasti jäsenneltyä oppimistavoitteiden ja ohjaamisen osalta. Omaehtoinen oppiminen yhdistetään monesti informaaliseen ja nonformaaliseen oppimiseen. Formaalin koulutusjärjestelmän muodostavat muun muassa peruskoulu ja korkeakoulut. Nonformaaliin koulutusjärjestelmään kytkeytyy järjestökentän tarjoama ja toteuttama koulutus. (OK-Opintokeskus)

Omaehtoisuus ja vapaaehtoisuus tuovat haasteita koulutuksen suunnittelijoille ja kouluttajille, koska jokaisella oppijalla on omat odotukset ja tarpeet opetuksesta. Oppijat ovat myös hyvin motivoituneita, koska ovat mukana omasta tahdostaan, he ovat myös aidosti kiinnostuneita aiheesta. Taitava koulutuksen suunnittelija huomioi koulutuksen kohderyhmän suunnitellessaan aihetta, sisältöä ja toteutustapoja. Haasteena voi pitää motivaation ja mielenkiinnon ylläpitämistä koko koulutuksen ajan. (Ok-opintokeskus)

Itseohjautuvuudella tarkoitetaan oppijan tietoisuuden tilaa ja valmiutta itseohjautuvaan oppimiseen. Itseohjautuvuuteen liittyvät ominaisuudet; omatoimisuus, emotionaalinen itsenäisyys, solidaarisuus, kyky dialogiin, reflektiivisyys, sitoutuminen ja sopeutuminen sekä intentionaalisuus. Käsitteenä itseohjattu oppiminen tarkoittaa ihmistä aktiivisena tiedon etsijänä, joka tekee itse opiskeluun koskevia ratkaisuja sekä määrittelee itsellensä opiskelunsa tavoitteet. Hän myös suunnittelee ja arvioi opiskeluprosessin. Itseohjatussa oppimisprosessissa oppija voi vaikuttaa itse oppimisen tavoiteasetteluun, materiaalin valintaan, oppimisstrategioihin ja – menetelmiin. Oppija voi saada tukea ja ohjausta opettajilta ja opiskelutovereilta. Hän voi toimia myös aktiivisena jäsenenä opiskeluryhmissä tavoitteiden saavuttamiseksi. (Ruohotie 2000, 157-158.)

Lisäksi itseohjautuvan oppijan tulee uskoa omiin oppimiskykyihin ja hallita omaa oppimista myös kriittisesti ja toimia muiden kanssa yhteistyössä. Hänen tulee hyväksyä itsensä oppijana ja havaita omat kehittämistarpeet ja suunnitella myös ajankäyttö ja osata muuttaa toimintatapoja tarpeen vaatiessa. Hänellä tulisi olla tahto oppia uutta. Itseohjautuvuus ei ole itsestäänselvyys, siksi kouluttajan tulisi ohjata sen kehittymistä. (OK Opintokeskus)

3.3 Opiskelumotivaatio

Opiskelumotivaatio erottaa aikuiset oppijat toisistaan, kuten se, miksi he osallistuvat koulutukseen ja minkälaisin tavoittein. Useat tiedostetut tai tiedostamattomat motiivit saattavat käynnistää motivaation opiskeluun. Yleensä aidosti kiinnostuneiden opiskelijoiden joukosta löytyy aina henkilö, joka on tullut viihtymään, seurustelemaan tai jopa pakotettu tulemaan koulutukseen. (OK Opintokeskus)

Oppimisen itsesääteelyyn liittyvät läheisesti motivaatio ja tahto. Oppimisen tahdonalainen kontrolli, joka edellyttää oman toiminnan tietoista ja kriittistä tarkastelua sekä arviointia, kutsutaan itsesääteelyksi. Motivaatioksi kutsutaan päätöksentekoa edeltävää tilaa. Tahto on motivaation jälkeinen tila. Välittäjinä päätöksenteossa toimivat motivaatioon liittyvät prosessit, jotka edistävät sitoutumista toimintaan. Tahtoon liittyvät prosessit ohjaavat ja toteuttavat päätöksiä. Olisi

välttämätöntä erottaa motivaatio ja tahto toisistaan, koska jopa voimakkaasti motivoituneiden opiskelijoiden voi olla vaikea asettaa selkeitä tavoitteita sekä toteuttaa intentioitaan. Ajatusten harhailu ja toisten ihmisten asettamat pakotteet saattavat häiritä heitä. (Ruohotie 2000, 75, 80-81.)

Motivaatio jaetaan sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Motivaatio voi olla myös näiden yhdistelmä. Oppija, joka on sisäisesti motivoitunut, hänellä on halu kehittyä ihmisenä, on kiinnostunut sisällöllisesti aiheesta, on havainnut puutteita tiedoissaan ja taidoissaan tai haluaa kokea vain oppimisen iloa. Sitoutuminen opintoihin ja valmius suorittaa erilaisia tehtäviä opiskelutavoitteiden saavuttamiseksi näkyy sisäisenä motivaationa. Kun oppijan elämäntilanne edellyttää uuden oppimista, syntyy ulkoinen motivaatio. Motivaationa on saavuttaa ulkoiselta taholta tullut tavoite, kuten esimerkiksi palkankorotus, ylennys tai uusi tarvittavat taito, kuten IT- taito.

Motivaatio koostuu toimintaa suuntaavista, ylläpitävistä ja estävistä tekijöistä. Opiskelumotivaatio on jaettu viiteen luokkaan, kuten; Estynyt motivaatio, jossa erilaiset alitajuiset ja tietoiset esteet sekä ongelmat estävät tehokkaan opiskelun. Hajaantuneessa motivaatiossa oppijan arjessa tapahtuvat muut toiminnot vievät enemmän aikaa, eikä opiskelulle jää riittävästi aikaa. Selviytymismotivaatiolla tarkoitetaan sitä, että opiskelijalla on tarkoitus mennä siitä, mistä aita on matalin. Saavutusmotivaatio on sitä, kun oppiminen on haaste sekä kilpailua itsensä ja muiden kanssa. Sisäisen motivaation omaavalla oppijalla on aito kiinnostus aiheesta ja halu kehittää itseään. Motivaatio kehittyy, kun tutkii omaa toimintaa ja motiiveja, pohtii omia vahvuuksia ja heikkouksia, jakaa tavoitteet osa- ja välitavoitteiksi sekä kehittää ajankäytön hallintaa. (OK- Opintokeskus)

3.4 Aikuinen oppijana

Aikuisella oppijalla on monesti laaja kokemusvarasto ja erilaiset opiskelumotivaatiot, toisin kuin lapsella ja nuorella. Aikuista oppijaa pidetään monesti itsenäisenä ja omasta opiskelusta vastuun ottavana. Mutta myös aikuisilla valmiudet itsenäiseen työskentelyyn voivat vaihdella. Oppimisen odotukset ja - tarpeet aikuisilla voivat vaihdella. Työ, perhe, vapaa-aika sekä opinnot muodostavat yksilöllisen kokonaisuuden. Aikuinen on itsenäinen oppija ja pystyy asettamaan

itselleen tavoitteet, suunnittelemaan ja viemään läpi opintonsa sekä arvioimaan opintonsa. Aikuiselle oppijalle opinnoista on monesti konkreettista hyötyä töissä, harrastuksissa tai järjestötoiminnassa ja aikuisen oppijan opiskelumotivaatio syntyy siitä. Aikuinen osaa myös ennakoida tulevaisuuteen ja opetella asiaa, ennen kuin tarvitsee sitä, oppimismotivaation lähde voi olla siis tulevaisuudessa.

Aikuiselle oppijalle on kertynyt runsaasti kokemusvarastoa. Aikaisemmat kokemukset voivat edistää uuden oppimista tai vaikeuttaa sitä. Tärkeiksi oppimisresursseiksi voidaan mainita arkielämästä saadut tiedot ja taidot. Rohkeus tehdä valintoja ja kokeilla uusia asioita ovat aikuiselle tyypillisiä piirteitä. Toisaalta jotkut aikuiset oppijat ovat varovaisia ja mahdollisesti tapoihinsa pinttyneitä, jonka takia oppimisen haasteena on monesti vanhan poisoppiminen. Aikuinen oppija kykenee kyseenalaistamaan itsestäänselvyyksiä, eikä pidä niitä niin sanotusti ” kiveen hakattuina”. (OK- Opintokeskus)

Aikuinen oppija voi myös jännittää opiskelua samoin kun nuori oppija. Aikaisemmat pettymyksiä sisältävät koulumuistot voivat olla jännitystä lisääviä tekijöitä koulun penkille palatessa. Haasteita aikuiselle oppijalle voi aiheuttaa myös opiskelukulttuurin muutos oppijakeskeisemmäksi. Aikuisesta oppijasta voi myös tuntua, että oma asema ja omanarvontunto eivät salli opiskelemista ja omien käsitysten kyseenalaistaminen ja oppimisen tarpeen myöntäminen voi olla kova pala aikuiselle. (OK- Opintokeskus)

4 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN

Lapinlahdella toimivan Kaskikuusen kansalaisopiston tavoitteena on tarjota kuntalaisille mahdollisimman laadukkaita ja monipuolisia mahdollisuuksia omaehtoiseen itsensä kehittämiseen. Harrastava ja tekevä ihminen osallistuu herkemmin myös elinympäristönsä kehittämiseen. Kaskikuusen kansalaisopisto on aikuisoppilaitos, joka pyrkii toteuttamaan alueelliseen sivistystarpeeseen vastaavaa koulutusta. Koulutuksen tarkoituksena on tukea yksilön persoonallisuuden monipuolista kehittymistä sekä kykyä toimia tasa-arvoisena ja aktiivisena yhteisönsä jäsenenä. Opetuksen tarkoituksena on kohottaa kuntalaisten yleissivistystä, antaa pohjaa jatko-opiskeluille sekä edistää itseopiskelua ja elinikäistä oppimista.

Perinteisten kurssien, kuten kädentaidot, liikunta, kielet, kuvataiteet, tietotekniikka lisäksi kansalaisopisto tarjoaa lyhytkursseja, paneelikeskusteluja ja luentoja ajankohtaisista aiheista. Opisto pyrkii järjestämään myös yliopisto-opintoja omassa kunnassa tai lähiseudulla, joko verkko- tai monimuoto-opintojen muodossa, yhteistyössä naapuriopistojen tai yliopistojen kanssa. Monipuolisuus näkyy myös siinä, että eri ikäluokat pyritään huomioimaan. Lapsiperheille, nuorille ja ikäihmisille pyritään tarjoamaan mielekästä ja hyödyllistä toimintaa. Opiston tavoitteena on järjestää sellaisia kursseja, jotka kehittävät sosiaalisuutta ja aktiivisuutta ja osallistuvuutta. Kansalaisopisto järjestää myös taajaman ulkopuolella, sivukylillä erilaista toimintaa. Laatu kansalaisopistossa koostuu ammattitaitoisten opettajien ja henkilökunnan toiminnan myötä. Työntekijöistä halutaan pitää huolta, koska kansalaisopisto työpaikkana halutaan pitää houkuttelevana. (Kaskikuusen kansalaisopisto)

Kehittämishankkeeni tavoitteena on selvittää kansalaisopistossa kädentaitoja ja ompelua opiskelevien opiskelumotiiveja ja syitä opiskeluun. Saatujen tulosten pohjalta pyrin kehittämään omaa opetustani kansalaisopistossa. Selvitys tehtiin oman ompelukurssin osallistujille syys- ja kevätlukukaudella Kaskikuusen kansalaisopistossa. Tiedonkeruu tapahtui kyselylomakkeiden avulla. Ompelukurssin alussa syksyllä 2012 järjestettävällä kyselyllä (Liite1), selvitettiin osallistujien taustatietoja, heidän omia opiskelutavoitteitaan ja toiveita kurssille. Kyselyn avulla haluttiin tietoa myös siitä, miten opiskelijat kokivat erilaisten opetusmate-

riaalien tarjonnan, sen käytön sekä tarpeellisuuden. Kyselyyn osallistui 12 aikuisopiskelijaa.

Ompelukurssin loppuvaiheessa keväällä 2013 toteutettiin loppukysely (Liite 2), jossa selvitettiin pääsivätkö aikuisopiskelijat tavoitteisiinsa ja miten he ovat kokeneet kurssin. Kyselyssä selvitettiin myös pystyivätkö opiskelijat hyödyntämään oppimiaan asioita esimerkiksi vapaa-ajalla ja mitä he toivoisivat jatkossa tai miten he kehittäisivät kurssia jatkossa. Loppukysely toteutettiin 26.2.2013 ja siihen osallistui yhdeksän aikuisopiskelijaa.

Syyskuussa 2012 alkukyselyyn osallistui 12 aikuisopiskelijaa. Opiskelijoiden taustatietoja tiedusteltiin kysymyksillä yksi, kaksi ja kolme. (liite 1) Kaikki vastaajat olivat naisia, joista yli 50- vuotiaita oli kahdeksan opiskelijaa. Alle 40-vuotiaita oli yksi ja kaksi vastaajaa ilmoitti iäkseen 20-30 vuotta. Vastaajista yksi oli alle 20- vuotias. Eli johtopäätöksenä voi päätellä, että suurin osa opiskelijoista on yli 50- vuotiaita. 40-50- vuotiaita ei kurssilla ole lainkaan, mistä voi päätellä, että he ovat työikäisiä. Koulutukseltaan kuusi opiskelijoista oli suorittanut peruskoulun ja jonkun muun koulun. Joukosta löytyi kansakoulun käyneitä viisi ja kahdella oli amk- tutkinto. Vastaajista suurin osa ilmoitti harrastavansa käsitöitä ja ompelua sekä erimuotoista liikuntaa. Kyselyn perusteella liikunta näyttää olevan vastapaino kädentaitharrastukselle. Kyselyn vastaukset ovat hyvin yksilöllisiä ja pyrin nostamaan niistä esille olennaiset asiat.

5 OSALLISTUMISEN TAVOITTEET OMPELUKURSSILLE

Kansalaisopistossa opiskelun osallistumisen syitä kartoitettiin kysymyslomakkeen kysymyksellä numero neljä (liite 1). Vastauksista kolmesta kävi ilmi, että kansalaisopisto-opiskelu toi vaihtelua arkitoimintaan. Aikuisopiskelijoista kolme halusi saada uusia ideoita sekä ohjausta ja tukea tekemiseen. Myös uusiin ihmisiin tutustumista pidettiin tärkeänä. Vastauksista kävi ilmi myös se, että haluttiin opiskella sitä aihealuetta, joka kiinnosti ja josta piti. Muutama opiskelijaa ilmoitti opiskelleensa kansalaisopistossa aiemmin 1965-70-luvulla ja aloittanut opiskelut taas uudelleen.

Tiedustelin myös kysymyksellä numero viisi ja kuusi että, osallistuvatko aikuisopiskelijat kansalaisopiston muille kursseille, sekä olivatko he aiemmin osallistuneet ompelukurssille. Kurssilaisista puolet eivät osallistuneet muille kansalaisopiston kursseille syyslukukaudella. Muita kursseja, joille opiskelijat osallistuvat olivat: kädentaitojen kurssit, muun muassa: entisöinti, kankaanpainanta, helmikurssi, puutyökurssi. Tästä voi päätellä, että muut kädentaitojen kurssit ovat läheisiä ompelukurssilaisille. Ompelukurssille aiemmin on osallistunut yli puolet. Neljä aikuisopiskelijaa ei ole ennen osallistunut ompelukurssille. Ne jotka eivät olleet ennen osallistuneet, kertoivat, että halusivat oppia ompelemaan ja tekemään kaavoja. Yksi mainittava syy nousi myös esiin, opiskelija halusi herättää piilossa olevat ompelutaidot henkiin. Tästä voi päätellä, että suurin osa opiskelijoista on ollut ompelukurssilla ennen ja tulee vaan aina uudelleen. Positiivista oli myös se, että joukossa oli neljä uutta opiskelijaa, joka kertoo siitä, että ompeluharrastus kiinnostaa ihmisiä. Se antaa uskoa myös harrastuksen säilymiseen ja siihen, että se kurssille olisi myös jatkossa kysyntää.

Ompelukurssin osallistumisentavoitteita ja toiveita kartoitettiin kysymyksellä numero seitsemän ja kahdeksan. Vastauksista kävi ilmi, että aikuisopiskelijoiden osallistumisen syinä olivat uuden oppiminen, uusien ideoiden saaminen ja halu oppia tekemään vaatteita, nousivat päällimmäisiksi. Myös oppia tekemään kaavoja nousi esiin. Olen huomannut työssäni, että kansalaisopiston aikuisopiskelijat ovat tiedonhaluisia ja kiinnostuneita uusista tekniikoista kädentaitojen alueella. Tämä saattaa johtua siitä, että monet heistä ovat jo opiskelleet monta

vuotta kansalaisopistossa ja oppineet paljon ja haluavat koko ajan oppia uutta. Elinikäinen ja omaehtoinen oppiminen näkyy heissä selvästi.

Opiskelijoiden toiveiden kartoittamisessa esille nousivat: ystävyys-suhteet, yhteishenki sekä onnistumisen ilo. Opiskelijoiden toiveena oli myös helppojen ompelutöiden ja -tekniikoiden oppiminen. Kokemuksesta voi sanoa, että kurssilla voi aistia sen, että sosiaalinen kanssakäyminen on erittäin tärkeä osa kurssia. Monelle kurssi voi olla ainoa henkireikä, jossa voi vaihtaa ajatuksia toisten samanhenkisten kanssa, mukavan työskentelyn parissa. Itse opettajana olen myös kokenut, että olen joka kerta hyvällä tuulella kurssilta tullessani. Itse näen hyvän työskentelyilmapiirin erittäin positiiviseksi asiaksi, myös opettajan näkökulmasta katsottuna.

Opetusmateriaalin laatua, määrää ja sekä kirjallisen opetusmateriaalin tarvetta kyselyssä kartoitettiin kysymyksellä numero yhdeksän. Aikuisopiskelijoista kaikki pitivät opetusmateriaalia hyvänä ja riittävänä. Lehdet ja valmiit sekä puolivalmiit mallityöt koettiin tarpeellisiksi, koska ne havainnollistavat hyvin. Lehdet ja kirjat koettiin monipuolisiksi. Opetusmateriaalina olen käyttänyt käsityölehtiä, erilaisia kirjoja, puolivalmiita ja valmiita tuotteita. Myös muiden kurssilaisten työt inspiroivat ja sitä kautta opiskelijat saavat uusia ideoita omiin töihinsä. Kirjallista ohjeistusta ei pidetty niin tarpeellisena, mutta kyselyn perusteella esimerkiksi vetoketjun ompelu tai omien mittojen otto kaavoja tehdessä, vaatisivat joidenkin mielestä kirjallisen ohjeen. Kyselystä kävi ilmi, että opettaja saa antaa kirjallista ohjeistusta, jos katsoo sen aiheelliseksi. Olennainen tieto on, että kansalaisopisto- opiskelussa opitaan enemmän tekemällä kuin teoreettisesti.

6 AIKUISOPISKELIJOIDEN NÄKEMYKSIÄ OMPELUKURSSIN PÄÄTTYESSÄ

Ompelukurssin loppuvaiheessa toisessa kyselyssä (liite 2) tiedusteltiin millaisia ajatuksia aikuisopiskelijoilla oli kuluneesta kurssista kysymyksillä yksi ja neljä, samoin tiedusteltiin miten olivatko he päässeet kurssin alussa asettamiinsa tavoitteisiin. Lisäksi kysymyksillä numero seitsemän ja yhdeksän haluttiin selvittää, pystyvätkö opiskelijat hyödyntämään oppimiaan asioita muualla ja millä tavalla. Opiskelijat olivat kokeneet kurssin innostavana, mukavana ja ilmapiiriltään erittäin positiivisena. He kokivat myös oppineensa jotain. Opettajan opetuksesta nousi esiin muun muassa idearikkaus. Kyselyn perusteella ompelukurssille asettamiin tavoitteisiin pääsi yli puolet opiskelijoista. Tavoitteina oli esimerkiksi vaatteiden valmistaminen valmiiksi asti. Tavoitteeksi voidaan määritellä myös se, että valmistetut tuotteet ovat mieluisia itselle. Kyselystä kävi ilmi, että muutamilla opiskelijoilla tavoitteisiin pääsemistä hankaloittivat poissaolot.

Kurssilla oppimiaan asioita pystyi hyödyntämään kaikki kyselyyn vastanneet aikuisopiskelijat. Vastauksista kävi ilmi, että opiskelijat uskaltavat aloittaa ompeluharrastuksen myös kotona, esimerkiksi kurssilla valmistamillaan kaavoilla ja saamillaan ideoilla. Myös ompelukoneen käyttö on varmempaa ja kynnys ompeluun on madaltunut. Opettajan näkökulmasta huomioin ompeluinnostuksen niin, että moni oli hankkinut tai vaihtanut oman ompelukoneen kotiin ja neuvoja koneen vaihtoon kysyttiin myös opettajalta. Opettajana on antoisaa huomata opiskelijoiden innostus tehdä kotona oppimiaan asioita. Se tuntuu todella hyvältä, että on saanut tartutettua innostusta opiskelijoihin. Jos opettaja on innostunut, se tarttuu opiskelijoihin. Opettajana koen sen tärkeimmäksi opettajan tehtäväksi ja palkkioksi itselle.

Opetustilojen laadusta, laitteista ja kurssin aikataulusta sekä pituudesta kyselyssä tiedusteltiin kysymyksellä numero kaksi (Kts. liite 2). Kaikki vastaajat olivat tyytyväisiä ompelukoneisiin ja laitteisiin. Kurssi toteutetaan yläkoulun tekstiili-luokassa ja vuoden alusta sinne saatiin uudet ompelukoneet, siksi tyytyväisyys näkyi vastauksista. Koneita on riittävästi, jokainen voi ommella omalla koneella, eikä odottaa tarvitse. Syksyllä opiskelijat antoivat jatkuvaa palautetta huonoista ompelukoneista. Mutta työskentelyinto on parantunut uusien koneiden myötä. Saumureiden kunto ei tyydyttänyt kaikkia ja siihen toivottiin parannusta. On erit-

täin tärkeää kurssin jatkuvuuden kannalta, että koneet ja laitteet ovat ajanmukaiset ja toimintakuntoiset. Kyselyn perusteella ompelukurssin pituus; 2 ½ tuntia yhdesti viikossa koettiin sopivaksi.

Ohjauksen ja tuen riittävyttä ja tarvetta tiedusteltiin kysymyksellä numero kolme. (Kts. liite 2) Vastauksista tuli ilmi, että lähes kaikki opiskelijat ilmoittivat saaneensa riittävästi ohjausta. ”Kädestä pitäen” neuvoja ja tukea tarvitaan paljon. Opettajana olen pyrkinyt rohkaisemaan opiskelijaa itsenäisempään työskentelyyn, koska olen huomannut, että opiskelijat kysyvät sellaisia asioita, joita varmasti osaavat ilman opettajan valvovaa silmää. Tekemällä oppii ja saa varmuutta työskentelyyn. Opettajana pyrin olemaan kannustava ja rohkaiseva, jotta epävarmuus pienenisi. Kyselystä selvisi myös se, että vuoroaan joutuu odottamaan, mutta se ei ollut ongelma. Opettajana olen huomoinut, että äänekkäimmät opiskelijat saavat ohjausta enemmän kuin hieman hiljaisemmat opiskelijat. Pohdin myös sitä, että miksi aikuisopiskelijat puhuvat ja kysyvät yhteen ääneen, häiriten opettajan työskentelyä. Olen pyrkinyt ottamaan tilanteet rauhallisesti ja rauhoitteluun opetustilannetta sekä ohjaamaan kutakin opiskelijaa vuorollaan. Mielestäni ei voi tehdä sen enempää kuin ehtii. Tämä yhteen ääneen puhuminen saattaa johtua myös eri opiskelijoiden innokkuudesta ja kiireestä, että tullaan väliin kysymään nopeasti jotakin. Mutta, olen tullut siihen johtopäätökseen, että opettajana minulla on oikeus ja vastuu ottaa tilanne haltuun ja rauhoittaa se. Olen huomannut, kun olen itse rauhallinen tilanteessa, tilanne rauhoittuu. En yritä enää neuvoa kaikkia yhtä aikaa. Ja ne äänekkäimmät opiskelijat huomaavat myös tilanteen ja osaavat odottaa vuoroaan.

Kyselyllä kartoitettiin myös opiskeluun liittyviä osallistumisesteitä, joita on kursilla kokenut tai mitkä asiat vaivaavat mieltä. Niiden vastauksista ilmeni, ompelukoneiden ja saumureiden huono kunto syksyllä. Opiskelijat ovat myös huomanneet sen, että opettaja ei ehdi neuvomaan kaikkia yhtä aikaa, ja vuoroaan joutuu odottamaan. Opiskelun esteiksi mainittiin omien taitojen puutteellisuus, joutuu kysymään neuvoa usein. Opiskelijoista alle puolet oli tyytyväisiä, eikä heillä ollut mitään mieltä vaivaavia asioita. Johtopäätöksenä tästä voisi tiivistää, että opiskelijat joutuvat odottamaan vuoroaan, mutta se ei ole ongelma. Saumureiden huono kunto nousee esille. Opettajana minulla menee aikaa myös koneiden säätämiseen ja huoltotoimenpiteisiin, joka taas veloittaa opetusaikaa.

Kyselyllä kartoitettiin millaisia mahdollisia esteitä opiskelijat kokivat opiskelusaan. Yli puolella opiskelijoista ei ollut mitään esteitä. Opiskelun järjestämiseen liittyviä esteitä olivat muun muassa työvuorot ja muiden kurssien päällekkäisyys sekä kyytiongelmät. Myös nykypäivän kiire mainittiin esteiksi. Aikuisopiskelijoista suurin osa on 56-66- vuotiaita ja olen huomannut, että he ovat kiireisimpiä. He haluavat harrastaa ja tehdä kaikenlaista, mikä ehdottomasti pitää elämässä virkeänä.

Kyselyssä haluttiin selvittää myös sitä, mistä opiskelijat saivat ideat omiin töihinsä kurssilla. Kysymykseen numero kahdeksan, suurin osa opiskelijoista oli saanut ideat kurssilla esillä olleista mallilehdistä. Opettajalta ideoita oli saanut yli puolet opiskelijoista. Esille voi nostaa myös sen, että opiskelijat saavat ideoita myös toisilta opiskelijoilta ja heidän töistään. Tämän olen huomionut kurssilla, että toisten töistä ollaan kiinnostuneita ja keuhutaan ja kannustetaan opiskelutoveria. Tämä on mielestäni mielenkiintoista ja mukavaa huomata. Samanlaisen puseron voi innostua tekemään myös opiskelutoveri. Innostuvuus tarttuu myös opiskelijoiden keskuudessa, se on ilo huomata.

Opiskelijoiden toiveita ja parannusehdotuksia kurssille tai kansalaisopistolle haettiin tiedustella kysymyksellä numero 10 ja 11. (Kts. liite 2) Vastauksista nousi esille se, että opettajalta toivottiin valmiita, helpohkoja töitä jatkossakin. Myös saumureiden kunnon parantaminen nousi esille. Johtopäätöksenä voi päätellä, että konkreettiset mallityöt ovat tärkeä opetusmateriaali kädentaitojen alalla, koska silloin tuotteen hahmottaa kokonaisuudessaan, kuin myös valmistusprosessin. Konkreettisten tuotteiden valmistaminen opetusmateriaaliksi vie aikaa enemmän ja aina se ei ole mahdollista. Työssäni pyrin tekemään valmiita töitä mahdollisimman paljon, mutta aika ja resurssit ovat joskus rajallisia. Opiskelijat innostuvat aivan eri tavalla valmiin tuotteen näkemisestä luonnossa, kuin lehden kuvasta. Myös tarkoituksella keskeneräisiksi jätetyt tuotteet ovat hyvä opetusmateriaali siksi, koska niistä voi tarkastella tuotteen valmistukseen liittyviä rakenteita ja valmistusjärjestystä.

Kyselyssä kartoitettiin muita mieleen tulleita asioita opetuksesta. Vastauksista ilmeni, että opettaja koettiin innostavaksi, rauhalliseksi, joka paneutuu opiskeli-

joiden töihin. Opetus koettiin myös henkilökohtaiseksi. Opettajan näkökulmasta palaute oli todella positiivista, josta saa itseluottamusta jatkaa tätä työtä.

7 YHTEENVETO JA POHDINTA

Kehittämishankkeen tavoitteena oli selvittää aikuisopiskelijoiden syitä, näkemyksiä ja motiiveja kansalaisopistossa opiskeluun, tarkoituksena kehittää omaa opetustani. Kehittämishanke kyselyineen toteutettiin syys- ja kevätlukukauden 2012–2013 aikana. Mielestäni kyselyn vastausten analysointi tuotti ongelmia, koska kyselyjen vastaukset olivat hyvin yksilöllisiä ja tulkinta oli välillä vaikeaa, koska mielestäni sama asia saatettiin ilmaista eri sanoin. Jos tekisin jotain toisin, nostaisin jokaisen vastaajan vastaukset lainauksina esille ja silloin myös lukija voisi tehdä omat johtopäätöksensä vastauksista. Pitkän pohdinnan jälkeen tässä työssä päätin nostaa esille eniten kuhunkin kysymykseen saamaa vastausta saaneet asiat ja pyrkiä tekemään johtopäätökset sen mukaan. Mielestäni, jokaisen vastaajan vastaukset ovat arvokkaita.

Syksyllä 2012 kartoitettiin kansalaisopistossa opiskelun syitä, joista nousivat esille, tarve saada vaihtelua arkitoimintaan. Uudet ideat kiinnostavat aikuisopiskelijoita sekä tuen ja ohjauksen tarve omaan työskentelyyn todettiin tarpeelliseksi. Tärkeänä opiskelun syynä kansalaisopistossa voi mainita, uusien ystävyssuhteiden saamisen. Tavoitteekseen opiskelijat asettivat uuden ja uusien ideoiden oppimisen sekä vaatteiden valmistuksen taidon. Onnistumisen ilo, hyvä yhteishenki ja uudet ystävyssuhteet olivat toivottujen asioiden listalla.

Positiivinen asia, joka nousi esille oli, että uusia aikuisopiskelijoita kurssilla oli neljännes, joka antaa uskoa ompelukurssin jatkumiselle. Kädentaitojen aineet ovat aina kiinnostaneet aikuisopiskelijoita ja tulevaisuudessa näyttäisi suosio edelleen pitävän pintansa tai jopa hieman kasvavan.

Itse koen kansalaisopistossa työskentelyn mielekkääksi. Opiskelijat ovat aidosti kiinnostuneita aiheesta ja ottavat opettajasta kaiken irti. Opiskelumateriaalin valmistaminen, esimerkiksi valmiit tuotteet ja mallit kiinnostavat opiskelijoita. Omaehtoinen opiskelu näkyy hyvin omalla ompelukurssilla. Aikuisopiskelijat ovat tiedonjanoisia ja opettaja joutuu pistämään niin sanotusti ”kaikki peliin”. Kurssin opiskelijaryhmäkoko ei pitäisi ainakaan nostaa, koska tällä hetkellä opiskelijat joutuvat odottamaan vuoroaan jonkin aikaa ja innokkaimmat turhautuvat helposti. Kun ompelukurssilla tehdään vaatteita, niitä sovitetaan ja teh-

dään sovitukset, niihin menee aikaa. Kansalaisopiston ompelukurssin sopiva opiskelijamäärä olisi mielestäni kymmenen opiskelijaa, jopa allekin. Opettajan näkökulmasta katsottuna suuret ryhmäkoot vaikuttavat opetuksen laatuun. Omassa ryhmässäni jokainen opiskelija tekee erilaista työtä ja opettajalta vaaditaan hyvää muistia sekä paneutumista jokaisen opiskelijan työhön. Olen saanut erittäin positiivista palautetta opetuksesta, jolloin ryhmässä oli vain neljä opiskelijaa paikalla. Opiskelijat huomioivat, että saivat enemmän henkilökohtaista opetusta ryhmän ollessa pieni ja he etenivät töissään nopeammin. Opettajan näkökulmasta katsottuna, opetus oli myös rauhallisempaa ja kiireetömämpää.

Omaehtoisella oppijalla on halu oppia ja kehittyä ja koulutuksen järjestäjällä on haastetta suunnitella koulutuksia, koska jokaisella opiskelijalla on omat toiveet ja tarpeet koulutuksen suhteen. (Ok- opintokeskus). Opettaja etsii ja haastelee jatkuvasti uusia tuulia, samalla itse oppien ja jakaen niitä muille. Ehkä se juuri kiehtoo kansalaisopistossa työskennellessä, paikalleen ei voi jäädä makamaan. Kuten Luutosen (2004, 11- 18.) mukaan, luovien alojen ohjaajalla vapaa-aika ja työ limittyvät pitkälti yhteen. Tämä pitää hyvin paikkansa.

Toiset aikuisopiskelijat ovat rohkeita kokeilemaan uutta, joka on aikuisopiskelijalle tyypillistä, mutta myös omissa opiskelijoissa olen huomannut, että toiset ovat varovaisempia. Aikuisopiskelijoilla on monesti kokemusta paljon. He saattavat olla tapoihinsa kangistuneita ja vanhan poisoppiminen on haasteellista. Työssäni pyrin kannustamaan ja rohkaistamaan opiskelijaa työskentelyssä, mutta koen sen haastavaksi, koska joskus opiskelija ei luota omiin kykyihinsä ja taitoihinsa. Häntä pitää jatkuvasti rohkaista. Koen, että opiskelijan kannustaminen itseohjautuvaan oppimiseen on haasteellista. Jatkossa aion pohtia, miten voisin motivoida opiskelijaa itseohjautuvuuteen paremmin.

Huomioin kehittämishanketta tehdessäni, että aikuisopiskelijoilla on erilaisia opiskelumotivaatioita, kuten esimerkiksi, miksi he osallistuvat kurssille ja millaisin tavoittein. Toinen opiskelija on tullut oppiakseen jotain uutta ja toinen taas haluaa vaihtelua arkeen, joillakin on selvä tavoite valmistaa esimerkiksi juhlapuku. Kurssilla on paljon sisäisesti motivoituneita aikuisopiskelijoita. Kyselyn tuloksena useat opiskelijat ovat havainneet puutteita tiedoissaan sekä taidoissaan

ja haluavat kehittyä ja samalla kokea oppimisen iloa. Aikuisen opiskelumotivaatio syntyy myös siitä, että hän pystyy hyödyntämään oppimiaan taitoja ja tietoja muualla.

Kurssin loppuvaiheessa tehdystä kyselystä voisi tiivistää, että opiskelijoille oli tärkeää ompelukurssin myönteinen ilmapiiri ja uudet opitut asiat, joita he pystyvät hyödyntämään jatkossa. Jatkossa he toivoivat helppoja ompelutyöideoita, joista on konkreettinen malliesimerkki valmiina tuotteena. Myös malli- ja ammattilehtien käyttö ideoinnissa ja työskentelyssä on ehdotonta. Kansalaisopiston opettajana minulla on vapaus esittää opiskelijoille juuri niitä ideoita, mitä katson parhaaksi ja mikä tuntuisi itsestä myös kiinnostavalta. Olen todennut sen yllättävän monta kertaa, mistä itse innostun, niin opiskelijat innostuvat myös. Kansalaisopiston opettajana haistelen uusia tuulia jatkuvasti, jotta voin tyydyttää aikuisopiskelijoiden oppimisen tarpeet.

Omaa opettajaminääni olen päässyt hieman lähemmäksi kehittämishankkeen aikana, mutta koko ajan tulee erilaisia tilanteita, mistä voi oppia lisää. Olen hieman oppinut kuulostelemaan ja haistelemaan opiskelijoiden käyttäytymistä. Olemme kaikki erilaisia persoonia ja se tekee meistä ainutlaatuisia, niin opettajista kuin oppilaista. Opettajan tehtävä olisi tunnistaa opiskelijoidensa tarpeet ja toiveet, jotta jokainen saisi tarvitsemaansa opetusta, hyvässä ilmapiirissä, jossa myös opettajan on miellyttävä työskennellä. Opettaja on vaan ihminen, joka tietää asioista enemmän kuin oppilas. Tuomiston & Kajannon (1994) mukaan, suuren positiivisen asenteen opiskeluun ja oppimiseen omaavat opiskelijat viestivät heidän omaksuneen elinikäisen oppijan roolin. Elinikäistä oppimista edistää positiivisen elämän asenteen lisääminen. Opettajan tehtävä on myös luoda positiivista asennetta elämään ja työskentelyyn.

LÄHTEET

Aalto, T. 2013. Utelias ja tutkiva kokeilija. Taito-lehti 1/2013.

Aikuinen oppijana. OK Opintokeskus. Saatavilla: <http://kouluttaja.ok-opintokeskus.fi/kouluttaja/aikuinen-oppijana> Luettu 9.3.2013

Elinikäinen oppiminen. Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö. Saatavilla: <http://www.vsy.fi/index.php?k=10445> Luettu 9.3.2013.

Henki ja elämä. Kansalaisopistojen sosiaalisen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointiraportti. 2011. Oy Fram Ab.

Itseohjautuvuus. OK Opintokeskus. Saatavilla: <http://kouluttaja.ok-opintokeskus.fi/kouluttaja/itseohjautuvuus> Luettu 9.3.2013.

Kaskikuusen kansalaisopisto. Saatavilla: <http://www.kaskikuusi.fi/strategia.htm> Luettu 7.3.2013.

Laki vapaasta sivistystyöstä 1998. 21.8.1998/632. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632> Luettu 27.2.2013

Luutonen, M. 2004. Elämän mielekkyyttä -käsityö minän vahvistajana. Teoksessa Niemelä, S & Luutonen, M (toim.) Taitava ihminen – toimiva kansalainen. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Omaehtoisuus. OK Opintokeskus. Saatavilla: <http://kouluttaja.ok-opintokeskus.fi/kouluttaja/omaehtoisuus> Luettu 9.3.2013

Opiskelumotivaatio .OK Opintokeskus. Saatavilla: <http://kouluttaja.ok-opintokeskus.fi/kouluttaja/opiskelumotivaatio> Luettu 9.3.2013.

Ruohotie, P. 2000. Oppiminen ja ammatillinen kasvu. Juva. Werner Söderström Osakeyhtiö.

Tilastoja. Vapaan sivistystyön oppilaitokset. Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö. Saatavilla : <http://www.vsy.fi/index.php?k=10264> Luettu 25.3.2013.

Tuomisto, J. & Kajanto, A. (toim.) 1994. Elinikäinen oppiminen. Vapaan sivistystyön 35. vuosikirja. Helsinki. Kirjastopalvelu Oy.

Hei!

Opiskelen opettajaksi Tampereen Opettajakorkeakoulussa ja teen kehittämiss-hanketta, jonka aiheena on oman opetuksen kehittäminen kansalaisopistossa. Haluan parantaa sekä kehittää opetustani tulevaisuudessa. Tämän kyselyn ta-voitteena on kartoittaa ompelukurssin alussa millaisia kokemuksia ja ajatuksia opiskelijoilla on kansalaisopistossa opiskelusta sekä toiveita ompelukurssin si-sällöstä.

Ole ystävällinen ja vastaa kyselyyn! Voit vastata nimettömänä. Mielipiteesi on minulle erittäin tärkeä! Syyslukukauden lopussa pyydän välipalautetta kurssista!

Kiitos sinulle vastauksestasi!

Ompelukurssin ope ja opettajaopiskelija

Päivi Nöranen

Kaskikuusen kansalaisopisto

1. Laita rasti ruutuun!

- ☐ mies
- ☐ nainen

Ikä: _____

2. Peruskoulutus:

- ☐ kansakoulu
- ☐ peruskoulu
- ☐ lukio
- ☐ ammattikoulu, koulutusala? _____
- ☐ ammattikorkeakoulu, koulutusohjelma? _____
- ☐ yliopisto, tiedekunta? _____
- ☐ joku muu? _____

3. Millaisia harrastuksia sinulla on? Miten kauan olet harrastanut?

4. Miksi opiskelet kansalaisopistossa? Miten kauan olet osallistunut kansalais-opiston toimintaan?

5. Osallistutko muille kursseille kansalaisopistossa? Mille kursseille?

6. Oletko aiemmin osallistunut ompelukurssille? Jos et, mikä sai sinut nyt osallistumaan?

7. Millaisia tavoitteita sinulla on tällä kurssilla? Haluatko oppia jotain uutta? Mitä?

8. Mitä muuta toivot tältä kurssilta? Millaisia uusia ideoita odotat opettajalta?

9. Millaisena koet opettajan opetusmateriaalin? lehdet? kirjat? puolivalmiit esimerkit? valmiit tuotteet? Saatko niistä ideoita omiin töihisi?

10. Kurssilla saat henkilökohtaista ohjausta, mutta näetkö tarvetta kirjalliseen ohjeistukseen? Missä asioissa kirjallinen ohje olisi tarpeellinen?

11. Jos mieleesi tulee muita asioita tai toiveita, kirjoita tähän! Kiitos!

Hei!

Liite 2.

Opiskelen ammatilliseksi opettajaksi Tampereen Opettajakorkeakoulussa ja teen kehittämishanketta, jonka aiheena on oman opetuksen kehittäminen kansalaisopistossa. Tämän kyselyn tavoitteena on kartoittaa ompelukurssin loppuvaiheessa, millaisia kokemuksia ja ajatuksia teillä on kuluneesta kurssista ja millaisia parannusehdotuksia esim. opetuksen kehittämiseen.

Ole ystävällinen ja vastaa kyselyyn! Voit vastata nimettömänä. Mielipiteesi on minulle erittäin tärkeä!

Kiitos sinulle vastauksestasi!

Ompelukurssin ope ja opettajaopiskelija

Päivi Nüranen

Kaskikuusen kansalaisopisto

Ikä: Rastita 16-25 v. ☐

26-36 v. ☐

37- 45 v. ☐

46- 55 v. ☐

56- 66 v. ☐

66- 75 v. ☐

1. Millaisia ajatuksia sinulla on kuluneesta ompelu kurssista? Miten olet kokenut kuluneen kurssin?

2. Arvioi miten olet kokenut opetuksen tilat ja laitteet? Miten olet kokenut kurssin aikataulun ja pituuden?

3. Saitko riittävästi ohjausta? Millaista ohjausta tai tukea tarvitsisit?

4. Kurssin alussa asetit itsellesi tavoitteita ja odotuksia, arvioi miten olet saavuttanut ja pääsitkö tavoitteisiin?

5. Minkälaisia opiskeluun liittyviä esteitä olet kurssilla kokenut? Millaiset asiat kismittävät?

6. Onko sinulla muita opiskelujesi osallistumiseen tai järjestämiseen liittyviä esteitä? Jos on, niin mitä?

7. Pystytkö hyödyntämään oppimiasi asioita jatkossa? Esim.vapaa-ajalla, millä tavalla?

8. Mistä sait mahdolliset ideat tai mallit omiin ompelukurssin töihisi?

9. Arvioi millä tavalla pystyit hyödyntämään opettajan antamia ideoita, malleja ja opetusmateriaalia?

10. Mitä toivoisit jatkossa? Esitä parannusehdotuksia ompelukurssin sisältöihin tai yleisesti kansalaisopistolle!

11. Mikä muuta haluat kertoa opetuksesta? Kerro, sana on vapaa!

Kiitos vastauksestasi!
